

Заморський Вістник

THE TRANS-OCEANIC HERALD

Число VII.

Торонто, Онт. Липень 15, 1920.

Рік I.

Зміст.

Від Редакції.
Політичний огляд.
Українська мова.
Віджитки в людській натурі.
Зорі Греції.
Історія культури.
Всесвітня історія.
Колиска народів.
Психологія.
Хемія.
Камені, що падають з неба.
Підвалини хліборобства.
Жертва мійського блиску.
Хата у воді.
Ради про здоров'я.

Накладом і з друкарні "Робітничої Книгарської і Видавничої Спільки"

516 Queen St. W. Toronto, Ont.

ЦІНА 15ц.

ЧИТАЙТЕ КНИЖКИ!

БІЖУЧА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ.

Ми жиємо у великі часи історичних перевертів. Ми тепер сьвідки відродження України. Але минуть кілька років, політична хуртовина втихне в нашім ріднім краю, і тоді нам схочеться переглянути історію сих славетних днів. Та треба буде чекати поки якийсь історик ту історію напише, та може дещо й перекрутить, а дещо не дасть того, що було.

Чи ж не мати собі "Біжучої Історії України"? Сею історією є томові збірники журналу "Воля", що містять в собі поперх 500 сторінок "Біжучої Історії України".

Наша Книгарня має лише 100 таких томів в красній оправі, і поручає їх любимцям історії лише по \$ 3.50 за том.

ЧИТАЙТЕ СТАРОКРЕВУ ЛІТЕРАТУРУ.

Шість років ми були відтяти від рідного краю; а через той час великі відміни зайшли там, відміни як політичні так і духові. Щоб розуміти, що тепер діється на Україні, треба переглянути, хоч здебільшого, ту старокраєву літературу (книжкову та газетну), в якій запечатана історія тих шістьох років.

Наша Українська Книгарня в Торонто власне отримала з Старого Краю ладунок книжок, газет, мап та почтівок, спис котрих ми понижче подаємо, а котрі власне дадуть нашим читачам зрозуміти старокраєву ситуацію в її історичнім розвитку.

КНИЖКИ:

Найновіші Твори В. Винниченка
"ВІДРОДЖЕНЕ НАЦІЇ"

Том I. 348 сторін друку.

„ II. 328 „ „

„ III. 555 „ „

Є се одинокий твір правдивої історії революції на Україні. Щоб знати докладно хід подій на Україні, довідаєтесь з книжки "Відроджене Нації".

Цін сих книжок тут не подаємо, а вишлемо кождому, хто зголосить ся по окремо друковану лісту старокраєвих книжок.

З творів В. Винниченка у нас можете ще дістати слідуочі:

Том I.	Краса і Сила,	260	ст. друку
„ II.	Голота,	291	„ „
„ III.	Боротьба,	251	„ „
„ IV.	Кузь і Грицюнь,	216	„ „
„ V.	Історія Якимового будинку,	210	„ „
„ VI.	Рівновага,	274	„ „
„ VII.	По своїй	208	„ „
„ VIII.	Божки,	356	„ „
„ IX.	Босяк,	246	„ „
„ X.	Чесність з собою,	268	„ „
„ XI.	Хочу,	303	„ „

Син України, історична повість в трох частях, з багатьома ілюстраціями та мапою.

ІНШІ КНИЖКИ.

Раковський,	Зоологія.
„	Людина.
Поль Бер,	Наука Природи.
Андрущенко,	Математика.
Казки,	Гауфа.
„	Гріма I.
„	Вехетайна II.
Гете,	Фавст.
Шіндлер,	Фізика.

ГАЗЕТИ.

Воля Народа, з Черновець, Буковина.
Вперед, зі Львова.
Земля і Воля, зі Львова.
Нова Доба, з Відня.
Боротьба, з Відня.
Український Прапор, з Відня.

ПОЧТІВКИ.

1. Ой видно село широке село
2. На варті
3. Відхід добровольців
4. Сьвітлина І Іванця
5. Пращаня
6. Мапа України
7. Барабанний огонь під Семиківцями
8. За Волю України і багато иньших.

МАПА УКРАЇНИ в укр. мові друкована в КИЄВІ 1919, величина 70.5 × 108.5 см.

Посилайте замовленя на сю адресу:

UKRAINSKA KNYHARNIA

516 Queen St. W.

TORONTO, ONT. CAN.

ЗАМОРСЬКИЙ ВІСТНИК

Число VII.

Торонто, Онт. Липня 15, 1920.

Рік I.

ПРО НАУКУ ІСТОРІЇ.

авчившись читати та писати і перейшовши початки географії, треба братись до науки історії; перше до історії того народу, до котрого ученень належить, а потім до всесвітньої історії. Хапатись за щось вищого з соціяльних наук, як "історія цивілізації", або "політична економія", — годі, не маючи підвалини до тих наук, себто звичайної науки історії.

Словом "історія" зветь ся літопис дій певного окремого народу або якоїсь людської громади; історії усіх народів, списані разом, складають з себе всесвітню історію людства.

Людина мусить знати історію, бо людина є витвором історичного розвою і її будучина і доля залежить у великій мірі від знання або незнання її історичної минушини.

Варто знати історію тієї родини, до котрої належиш. Може дід або прадід твоєї родини був добрим громадським проводарем. І знаючи і шануючи добру славу свого діда і ти сам казав би собі: "Я ж онук мого славетного діда, я не повинен закаляти його слави, я мушу теж підти в його слід, а може і перевисшити його діла моїми ділами!" А знов ти можеш довідатись, що твій батько, (котрого ти ніколи не бачив, бо ти був тоді ще немовлям, як він умер) є причиною твоїх злиднів, бо він був п'яниця, пропив маєток твоєї родини і сам пропав десь у бійці, як був п'яний. Знаючи про гірку долю свого тата, ти скажеш собі: "Ні, я ніколи не візьму до моїх уст тієї алькоголічної трутини, я маю очистити честь моєї родини, яку завалав мій тато-п'яниця".

Так само і історія того народу, до якого ми належимо.

Ми маємо її знати, бо в тій минушині лежить наша теперішня доля і недоля. Приміром, з нашої української історії ми довідуємось, що у давну давнину ми рядились вічами усіх дорослих мужів, що князі (проводарі) були вибрані і усунувані тими вічами, що тоді на Україні

було лехше жити. Але потім наш нарід згубив свого громадського духа, склавсь на князів, котрі прибрали силу королів і потім почали "тесати кіля" на головах нашого люду, а своїми сварками та братовбивчими війнами, дали Татарам можливість знищити і сплюндрувати Україну до щенту, звести її на руїну. Сей історичний приклад вчить нас не складатись на проводарів, але громадські справи всенародно вічами, читорадами, полагоджувати. Се один приклад з нашої української історії, а їх там багато-багато! І всі вони дають нам науку, що нам робити, а чого неробити.

В історії усе є визначні особи, одні погані, другі добрі; або й такі, що з одного боку добрі, аз другого кепські. Приглядаючись до характеру тих провідників, ми прирівнюємо себе до них, ставимо в думці себе на їхнє місце і думаємо: "А щоб ми зробили, як би дійсно ми мали відограти ту історичну роль, а не вони?" Улюблених історичних героїв ми собі хочемо наслідувати, злих характерів уникати. Так ми самі вчимося з історії творити історію, але уже нашу власну. Вчимося історичних помилок не робити.

"Всесвітня історія" є збір історій народів цілого сьвіта. Одні народи перегнали нас своїм поступом, иньші позістали геть позаду нас. Але, і від тих і від тих, ми можемо зачерпнути собі дорогої науки. Бо треба добро знати, щоб добро робити, і треба зло знати, щоб зла не робити. Ті народи, що перевисшили нас своєю культурою та знанем, своєю історією навчуть нас, як їх здогонити. Знов, у сьвітї заносить ся на зеднане усіх народів у **одно людство**. Коли се станеть ся, певно не за нас, але, знаючи всесвітню історію, ми зможемо і свою лепту подати на збудування того будучого устрою, коли люди, незважаючи на мови та кольори шкіри, стануть однією братерською родиною.

От чому треба знати науку історії, а хто її з нас не схоче вивчити, хай відразу запише себе до книги мертвих.

ПОЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД.

Польща. Коло Польщі дуже зле. Лядський мілітаризм, про котрого один газетяр сказав, що він має велику хавку, але малий живіт, гине. Семрть соток тисяч нещасливих Галичан, самосил над Білою Русею та Литвою, будуть пимщені. **Москалі розбили лядський фронт, по цілій лінії!** Перейшовши Березину в трьох місцях Москалі підступають під Вільно, звідки лядський окупаційний уряд втік у переполосі. Є чутки, що Ляхи хочуть забирати свій головний уряд геть з Варшави. Взявши Рівне і натискаючи від Проскурова та вздовж горі Дністром, Москалі замикають полудневу лядську армію в довгім та вузькім "гузирі" так як довга Галичина. Коли Ляхи з того "гузиря" не виберуться вчасно, так там пропаде ціла їхня армія, котру можуть домолотити самі галицькі селяни. Бачучи ще один "розбюр Польскі", Ляхи просять аліянтів, що тепер мають конференцію з Німцями в Спа, в Бельгії, щоб ті мирили їх з Москвою. Але чи Леїнів уряд схоче аліянтського посередництва, се велике питанє. Будь-що-будь, а визвіл Східної Галичини, як і иньших земель, що під Ляхами — прийшов.

Канада. Нарешті премієр домініяльного уряду, Роберт Борден, побачив, що час йому уступитись. Він зрезигнував з премієрства і посольства. Але не розв'язав домініяльного парламенту і не проголосив нових виборів. Борденів консервативний уряд ще мав упасти під час війни, бо той присловутий "Order in-council" понищив багато канадійських вольнощів і був звів Канаду на край неволі, несогіршої від царату. Щоб утриматись при владі, Борден був зєднав якусь частину лібералів та консервативу, так звану, "Юнійну партію". Тепер, коли та партія розлізлась геть, Борден скликав зїзд своїх прихильників і придумав "трійк", сотворити нову партію під назвою: Національно-ліберальна і консервативна-партія". Але ті Борденівські хитрощі шиті чорними нитками по білому. Своє премієрство Борден відступив Мієнови, міністрови внутрішніх справ в його кабінеті. Але нема ваганя, що Мієнове премієрване довго не потриває. Опінія канадійської суспільності вимагає домініяльних виборів, а тоді провід Канадою візьмуть в руки нові сили.

Про Мієна власно треба знати канадійським Українцям, бо се він відібрав нам горожаньські права на час війни, хоч сам казав, що не вірив, аби Канадійські Українці виступили супроти Великої Британії,

Певно, що сам Мієн не тішить ся своїм премієрством, бо вістки, що приходять з цілої Канади, вказують на рух за обєднанє фармерських сил з робітництвом. У Манітобі "Товариство Злучених Фармерів" уже готове до домініяльних виборів з \$56.000.00 і 10.000 агітаторів.

В Новій Шкоції мають відбутись провінційнальні вибори на 27-го Липня. І на тім далекім Сході Канади фармери виступають з своїми власними кандидатами, а навіть в однім виборчім дистрикті згодились попирати робітничого кандидата. Беручи на увагу, що фармери в Канаді складають величезну більшість людности і їхню свідомість, можна сподіватись, що в осени Оттава дістанеть ся у їхні руки.

Англія та Москва. Які власне умови угоди миру повіз до Москви Красін, гандльовий посол Московської Радянської Соціалістичної Республіки, але не минулої тижня часу, як телеґрма повідомляє, що Московський уряд приймив ті умови і уважає, що тепер має статись завішенє зброї між Англією і Москвою і початись гандльові стосунки.

Україна. Орган українського совітського уряду в Харкові, "Извѣстія", подають, що в склад українського совітського міністерства увійшли: **Раковскій** — предсідатель, **Антонов** — комісар внутрішніх справ, **Стеклов** — робітничий комісар, **Владіміров** — комісар поживи, **Мануїльскій** — комісар хліборобства, **Суревіч** — санітарний комісар, **Гринько** — комісар просьвіти, **Стерлецкій** — комісар справедливости, **Туманов** — комісар фінансів, **Яков** — комісар поштів та телеґрафів, **Ісандров** — комісар залізних доріг, **Петровскій** — голова виконавчого комітету.

На першім своїм засіданю новий український совітський уряд ухвалив: змілітаризувати усі совітські установи, запровадити рансони на хліб і сувору карність в українській червоній армії,

Загально-українська мова.

(Причинок до витвореня загально-української мови.)

(Продовжене.)

Питаня Слів.

Сила коренів українських слів свідчить про споріднене сеї мови з гиндуською; иньші питомі українські слова мають спільність в своїх корінях з грецькою, латинською, німецькою мовою: себто тут ми маємо доказ на приналежність української мови до родини арійських мов. Але з другого боку в склад українського національного тіла увійшли, зукраїнчившись, і деякі туркменські племена. І ся туркменська домішка додала до українського словника певну скількість туркменщини.

Далі в бігу історії середовіччя, стичність з Татарами та Турками, потім осаджане Жидів на Україні з їхнім німецьким жаргоном, лядське пановане, а потім московське, — усе те, всипало в українське жите силу нових слів та термів. Щож тичить ся Галичан, Буковинців та Закарпатя, так на тім українським пограничу, кружляють у великій кількості румунські, угорські, словацькі, ба навіть італійські слова, не кажучи вже про німецькі та польські.

Коли б усей той "лексикон" тепер та вимішати, щоб се було за "язичіє"! І тепер уже навіть, як читаєш такі "перли" зразків української мови, як твори Карпенка-Карого, запитуєш себе, чому він відразу не писав помосковському, а витворив якийсь жаргон? Чи не вистарчить у світі жидівського жаргону, чи треба ще і московсько-української тарабарщини?

І ще одна сумна проява разить того, що приглядаєть ся до витвореня української літератури, беручи що до чистоти слів. А власно, що старі наші письменники, як Котляревський, Шевченко, а особливо Ол. Стороженко, що до чистоти мови, стоять вище від новітніх наших писаків, які, будучи виховані в московських або польських, а навіть німецьких гімназіях, пишуть "на память", пригадуючи через десяте п'яте деякі українські слова, що чули за молодечих літ, або від своїх куховарок та покоївок, а решту всіляких "проб'їлов" заліплюють словами і виразами, як не з московської, так з польської, німецької, латинської, тощо мов. А гарні, гучні слова рідного народу, лишаяють поза літерату-

рою, призначують їх на вимиране. А буває ще й гірше. Сим Галичани найдужче вславились. Се те "коване" нових слів.

Галичани старанно тікали від польщини і несьвідомо скочили в московщину. Сему спричинилось у великій мірі галицьке москвофільство і читане, як поперед уже було сказане, московської літератури без відповідного знання московської мови. Шукаючи за новими словами, особливо науковими термами, і не знаючи або навіть, встидаючись ужити "прости" сільські слова, галицькі "хитрі хахли" почали перековувати московські слова на українське копито: Навіть славетний Франко вів у сім напрямку рей. Пригадаймо хоч, як він з московського слова "волна" (що буде понашому хвиля) витворив "вовна". Отже, на морю ревуть "вовни"... з овець, га?

Пізніше, переглядаючи зразки нашого письменства, ми покажемо тисячі того "кованя".

Але тепер є факт фактом, що наша письменницька мова котить ся по тій лінії, що коли не спинемось, так зведемо її на "гавканину" знакомитого "Галичанина", і стане наша мова не українською, а щось ala "Карпатороською".

Та тільки на наше щасте ми маємо ще час направити блуди, поповнені несьвідомостею наших попередників. А з другого боку наше українське село, котре в чужинецьких гімназіях не вчилось, іще переховує чисту, гучну нашу мову. Тільки треба тепер великої праці, щоб вложити її в словник та граматику загально української мови.

Англійська літературна мова повстала з мішанини багатьох мов. Але се сталось за того часу, коли небуло ще англійської літератури. Складники, які влились в стару британську мову, як латинська, англо-саксонська, варяжська, та французська, мали час вимішатись і стати національною англійщиною перед появою Виклифа, Шейкспіра, тощо, котрі, зробили з неї теперішню літературну мову англо-саксонського світа.

(Далі буде).

Віджитки в людській натурі.

(Звірскість, дитячість, історична минувшина.)

(Продовжене).

III.

ДИТЯЧІСТЬ ТА ІСТОРИЧНА МИНУВШИНА.

Як бачили з попереднього, дитячість — се так само історична минувшина, або радше перед-історична, чито відгук колишнього переходу людством шаблів дикунства.

Але що личить думати, казати та робити дитині, те цілковито не пасує людині ХХ століття, що діпялась до тридцять літ житя. Приміром:

Дитина плаче, бо її інтелект заклолий зарадити собі в пригоді без плачу; такими безрадними є черепашки-клами в піску на морським березі, — коли до них підступити, так вони сикають, не можучи нічим більшим себе оборонити. Але коли доросла людина плаче, се проява дитячости. До плачу скорі у нас більше жінки, і не дивно, бо пересічно вони інтелектуально менше розвинені від чоловіків. Але се не дає жіноцтву права вічно плакати, себто вічно лишатись дїтьми у дорослім тілі. Треба сльози затамувати, а біду усувати не чутєм, але розумом.

Жаханя і страхи належуть до дитячости. А скільки є людей, що боять ся підти самі в ночі у темну кімнату, або надвір, до стайні, у ліс, тощо. Є дорослі люди, що до безтями боять ся хробаків, хрущів, жаб, мишей. Ті страшні "звірюки" наполошили їх за дитячих літ, а недорозвинений розум жахаєть ся тих нікому невинних животин і тоді, як уже час розуміти, що якийсь хробачок вас не зїсть.

Діти і дикуни дивують ся з вперше побачених ними річей, особливо блискучих та барвистих, і хочуть їх зараз собі помацати. Коли ви хочите побачити, як багато між нами є дорослих дітваків в сім напрямку, підіть до музею, або на яку иньшу виставу і пригляньтесь там глядачам, як декотрі з них конче хочуть усі виставлені річі обмацати, хоч і прочитали на таблиці, що доторкатись пальцями невільно.

Дітей вбирають у барвисту ношу. Дикуни

страшенно люблять себе приоздоблювати всіляким барвистим пірем, шкірами з звірини, рогами, зубами вовків та медведів, черепашками, фарбами. Усе наше жіноцтво з сего погляду не втекло від дітей та дикунів; досить подивитись на їхні барвисті і часом цілковито дурні і непрактичні ноші. Не знають сараки, що краса не у лахмітю, а у здоровлю, у здоровім тілі і яснім розумі. Але сей дитячо-дикунський віджиток дуже виявляєть ся і у чоловіків, у залюбленю в тих одностроях, чито уніформах. Менше просьвічений нарід, більш побачите в него прикрас на урядниках. Візьмім колишню царську Росію. Там, починаючи від царя, аж до підмітача улиць, усе було вбране в однострої, блискучі, барвисті. А Австрія, а Німеччина, а Франція, або котра з держав в Європі не похвалить ся тим дикунством? Америка усунула барвистість одностроїв, хоч дещо є ще і тут. В Канаді мало де здибає ся людину в однострою, хїба полісмена, кондуктора, фаєрмана або військового, але і ті поза службою кваплять ся перебратись у цивільне убране. Віджиток дикунства виявляєть ся в Америці у емігрантів з менше просьвічених народів. Приміром, польський тип "енерала Табаки" можна бачити в Злучених Державах скрізь, де жиє та панська нація. Барвистий однострій, що видко на двадцять бльоків, лискуча шабля і дурна воляча мармиза запилото Табаки — славетна на землиці Вашингтона. Та й наше залюблене до "народних строїв": червоних та синих штанів, сивих шайок, барвистих спідниць, фартушків та вишиваня, хоч з артистичного боку і гарне, але що до інтелектуальности, так сьвідчить про нападництво, так само, як віджитком історичної минувшини буде і Скачмен у його спідничці з гольми колінами.

Не лахміте на нашім тілі, але розум і здоровле — се краса, а решта марнота марнот. Дикуном буде і піп у його золотім "апараті" чи ризах, тай протестантський проповідник, судія і адвокат, у їхніх чорних тогах. Усе те тепер дитяча забавка, віджитки минувшини.

(Далі буде).

ЗОРІ ГРЕЦІЇ.

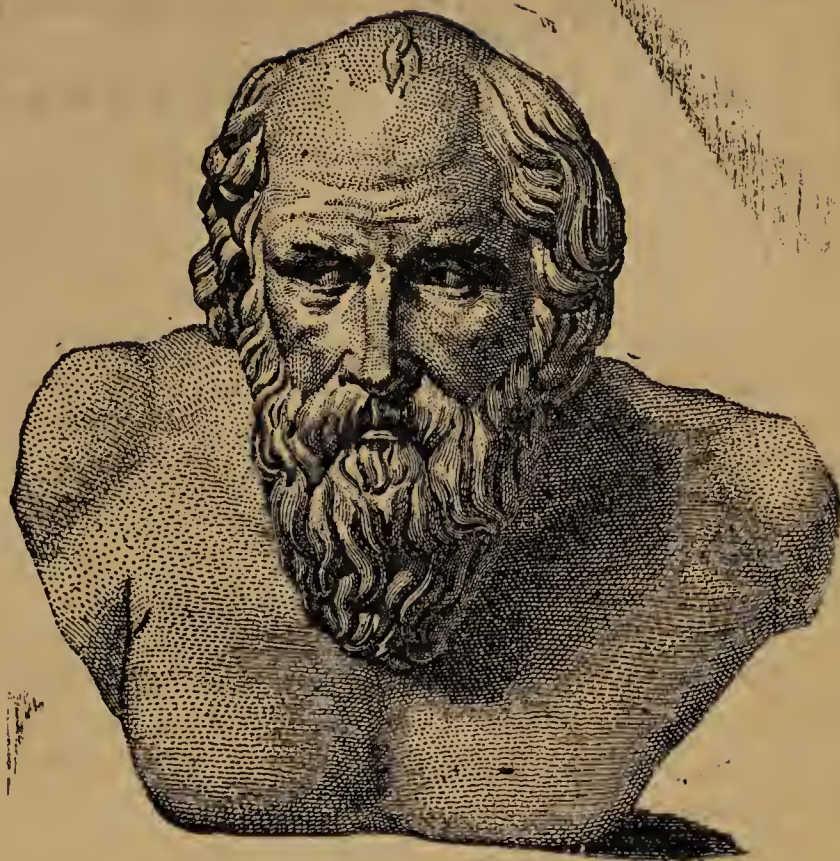
ЖИТЕПИСИ ГРЕЦЬКИХ ФІЛЬЗОФІВ.

(Продовжене.)

II.

Діоген.

412-323 Пр. Хр.

Александр зауважав те і, звертаючись до них, сказав: "Колиб я не був Александром, яб бажав тоді бути Діогеном".

Як одного разу Діоген подорожував до Єгипту, його схопили пірати, привезли до Кандії і виставили на продаж. Діоген не виявив найменшого хвилювання, найменшого незадоволення з того, що з ним сталось. Бачучи одного Ксеніада, запишаного і добре вбраного, Діоген сказав: "Конче треба, щоб мене спродали тій особі, бо я бачу, що він потребує пана. Іди сюди, дитино", як той наближав, ся щоб купити його: "Іди, дитино, купи собі мужа". Коли його спитали, що він годен робити, Діоген відповів, що він посідає талан рядити людьми. "Крикуне", сказав Діоген: "Проголоси по ринку, що коли хто потребує собі пана, хай іде сюди і купить одного".

Ксеніад зробив Діогена виховачем своїх дітей; Діоген повнив ту службу з великою вірністю. Він казав дітям вчити на-пам'ять найкращі уступи з грецьких поетів, враз з кусниками його власної філософії, які він нарочито для них укладав. Діоген управляв Ксеніадових дітей у біганю, бореню, польованю, верхівництву та вживаню лука і праці. Він призвичаїв їх до невибагливої їди, а пити тільки воду. Казав їх стригти аж до шкіри; а на вулицю виводив їх дуже неуважно вбраними, зчаста без сандалів і тунік. Ті діти дуже любили Діогена і хвалили його перед своїми батьками.

Коли Діоген був у неволі, дехто з його при-

ятелів пробували видобути його на волю. "Дурні!" сказав він їм: "Не робіть сьміху. Чи ви не знаєте, що лев не є рабом тих, котрі його годують. Ті, що його годують, ті його невольники!"

Раз Діоген вчув крикуна, котрий проголошував, що Діоксипій переміг мужів на Олімпійських играх. "Гей, ви раби і підніжки!" сказав він до слухачів: "Се я той, що переміг мужів."

Коли Діогенови сказали: "Ти старий, ти повинен подбати про спочинок", він відповів: "Що? Чи маю я зменьшити ходу на кінці моєї подорожі? Чи не булоб відповіднішим, колиб я подвоїв мої змаганя?"

Ходючи раз улицями Діоген приглядав ся одному чоловікови, що соромив ся підіймати шматки хліба, які йому впали додолу. Щоб показати йому, що людина не повинна червоніти, коли хоче що-небудь ошадити, Діоген зібрав черіпе з розбитої пляшки і носив по місту. "Я, як той добрий музик", сказав Діоген: "Котрий лишає правдиві згуки, котрі люди можуть собі ловити." Одному, що прийшов до него стати його учнем, Діоген дав нести шинку і жадав, щоб той ішов за ним. Соромлючись нести ту шинку улицями, той чоловік кинув її і пішов собі геть. Діоген здибав його по кількох днях і спитав: "Невже та шинка розбила наше пирятельство?"

(Далі буде).

К. М. Тахтарьов.

ІСТОРІЯ ПЕРВІСНОЇ КУЛЬТУРИ.

(Продовжене.)

Мандрівні громадки тубольців, що мають різні тотемічні прозвища, приймлено в австралійській антропології звати місцевими тотемічними гуртами. Простори племенної волости, по котрих волочать ся місцеві тотемічні гурти, дуже різняться ся що до своєї великості. Балдвин, Спенсер та Гилен подають яко приклад один тотемічний гурт з племена Арунта. Той гурт людей "зузульки витчетти" в році 1899 складав ся з 40 людей (чоловіків, жінок та дітей). Волость яку посідав той гурт була приблизно 100 кв. миль. Се один з більших гуртів, бо є і менші.

Великість племена, себто скуплене усіх поквірлених тотемічних гуртів, також буває всіляка. От, приміром, племено Дієрі, взяте враз з сусідуючими "племенами" (певно далекими тотемічними гуртами того ж самого племена), після гадки Гейсона, складалось з 1030 людей. Колишня великість племена, що замешкувало Гипсленд, після здогадів Гавита, досягала до 1000, а може 1500 людей. Гавит обраховує великість австралійських племен дуже різно, від 100, і навіть менше душ, до кількох тисяч.

Густість мандрівної людности теж дуже різниться ся і є в залежності від щедрости в даній місцевості води, рослинної та животинної поживи. Приміром, у волості Аліських Джерел припадає десь по одні людині на кожні дві англійські кв. милі. З другого боку, се майже не можливо обрахувати густість мандрівної людности в тих місцевостях, що незамешкані білими людьми, в волостях тотемічних гуртів, що затримались, не підлігши руйнуючим впливам.

Дуже росповсюдженням є погляд, що буцім австралійські племена безперестанку побороють одні одних. Але австралійська дійсність не показує такого. "Яко загальний звичай", кажуть Б. Спенсер та Гилен. "Тубольці відносять ся одні до одних подоброму. Се братерство в обсягу свого власного племена зрозуміле само з себе. Однак і там, де двоє племен приходять до взаємної стичности, себто на межах своїх посілостей, і там підтримують ся товариські відносини меже членами сусідуючих племен. Щоб одно племено ворогувало з другим, такого тут нема, принаймні так далеко, як се

тичить ся племен Осередної Австралії. Звичайно, часом, відбувають ся потички поміж членами різних тотемічних гуртів, котрі можуть належати і до одного спільного племена і до різних".

Доктор В. Рот розповідає про великий розвій виміни, як між одноплемінцями, так і ріжноплемінцями. До річей обміну належать багато всілякої всячини: пожива, зброя, прикраси, тощо. Після слів Рота, у тубольців Осередного Квінсленду з давних давен існують шляхи взаємносин, котрі йдуть вздовж потоків і провадять з однієї племенної посілости, в другу. Такі загальнопризнані шляхи нераз замечені навіть особливими придорожними прикметами. Звичайно, найпростішою прикметою будуть тут сліди ніг раніш пішовших тим шляхом людей. Ідучи таким шляхом, тубольці вважають себе в безпеці і згуста позістають в дорозі не тільки дні, а тижні, ба і місяці. Годі допустити, щоб такі безпечні мандри відбувались, та ще з давних давен, коли б справді існувала та уславлена міжплеменна ворожнеча Австралійців, котра, у великій мірі, є вигадкою поверховних глядачів.

Для людей, що живуть з польованя та ловів всіляких животин та збираня поживних коренів, овочів, ягід, насіння, тощо, — простори землі, на котрих плодять ся та ростуть ті животины та рослины, будуть першою конечностею. Тому нема нічого надзвичайного, що навіть громади людини, що містять ся на найнижчім щаблю розвитку, от як сучасні австралійські тотемічні гурти, заявляють свої права на волості, на котрих вони блукають в пошуканю животинної та рослинної поживи. Племенна волость дуже добре усім їм знана. "В головнім таборі", каже др. Рот: "Чито в збірнім місці усього племена, як також і навкруги головного табору, кожна природна прикмета або річ, котрою можна скористати, яко земельною межою, має свою назву: піщаний горб, кожна гора, джерело, коліно річки, балка, кожний байрак, велике дерево, — одним словом, усе, що тільки не визначаєть ся від звичайних оточин, — має свою власну назву.

(Далі буде).

Дж. Н. Ларнерд.

ВСЕСЬВІТНА ІСТОРІЯ.

(Продовжене.)

ГОЛОВА I.

ВІД НАЙДАВНІШИХ ЗНАНИХ ЗАПИСІВ ДО ПРИПУЩЕНОЇ АВРААМОВОЇ ДОБИ.

(Приблизно 4700 до 2200 Пр. Хр.)

Понад Нилем: Як був Єгипет зроблений Нилем. — Як тамошня глибина ґрунту розповідає про старезність Єгипту. — Передісторичні винаходи професора Петре. — Початок алфаветів та письменницької мови. — Перше відчитане зроглифів. — Камінь з Розети. — Спис фараонів після Мането. — Пізніше ствержене того. — Будівничі пірамід. — Знайдене гробівців перших фараонів в роках 1898-9. — Сім тисяч років Єгипецької історії, що тепер розчинена. — Релігійні уяви Єгипціїв. — Птагетен'ові приписи чеснот. — Навала і підбій Єгипту Гиксами. — Припущений час Авраамового загощення. —

Понад Евфратом та Тигрисом: Глибоке поховане старезної цивілізації в Мезопотамській долині. — Розпадене її побудованих з глини міст. — Давне переховане її писаних пам'яток на таблицях та цівках з запеченої глини, в купах руїн. — Новітні розкопки. — Вухналеве письмо і його відчитане. — Дивуючі винаходи за недавніх років. — Робота Американців у Ніпурі. — Історичні записи з 4500 р. Пр. Хр. — Вавилонія за Авраамового часу. — Сумарійська цивілізація. — Припущене звязку ранішньої китайської цивілізації з сумарійською. Осягнене Вавилоном зверхности. — Гаммурабі, фундатор Вавилонської Імперії. — Його тотожність з біблійним Амрафелем. — Винайдене його правотаря. — Вавилонське оповідане про потопу. — Час вимандрованя Авраама з Вавилонії до Ханаану.

Скрізь: Проблиски появи цивілізації на Егейським Морю. — Арійські народи Індії та Ірону. — Найраніші китайські записи.

Після теперішнього знання, першими людьми, що виступили з передісторичної темряви на ранішнє світло історії, через вигад алфаветів або законів, котрі вложили розмовну мову у писану, були мешканці в долишніх частинах двох знакомих річних долин, — долини Евфрата та Тигрису і долини Нилю. Частині тих долин, котрі вони посідали лежать майже в тій самій широчені, відокремлені, коли так можна висловити се, пнем Аравійського півострова та північною відногою Червоного моря. В котрих з тих двох вперше зявилося письменництво, що змогло полишити по собі деякі записи і чи воно зявилося, чи ні, в обох зі спільного джерела, є ще нерозв'язаним питанем.

Припускають, що написи, недавно знайдені над Нилем будуть старшими від найстарших записів знайдених понад Евфратом; але там

немає ще певности у датованях, і можливо, що раніші написи ще будуть видобуті на денне світло.

ЄГИПЕТ.

Після глибині ґрунту в вузькій долині Нилю, намуленого протягом століть річними виливами тієї ріки, можна обрахувати, звичайно з певною приближністю до вірности, давнину часу, відколи та долина стала здібна про осаджене народом, що підвів ся понад дикий стан житя. Професор В. М. Р. Петре, котрий протягом кількох минувших років був найзавзятішим і найщасливішим в тім напрямку розкопачем похованих рештків стародавнього Єгипту, є того переконання, що той час більше менше сягає до вісім, а може і десять, тисяч літ. Пишучи в 1900 р. він сказав: Рата намуленя є добре знана (приблизно один метр на одну тисячку літ); а свердлене показало, що глибина намулу в Нилевій долині буде тільки 8 метрів груба. Перед тим та країна мала досить дощів, щоб тримати води в тій річці високо; і тоді та річка не осаджувала намулу. Тоді Ниль, певно, мусів плисти, як швидкий потік, через неплідну країну пісків та каменя, котра не могла дати пржитку жадній людности, хіба яким-небудь палеолітичним мисливцям. З дальшим висиханем підсоня Ниль згубив так багато своєї хуткости, що його намул почав осідати, і родючі намулені рівнини дали можливість розвиненю на них управи рілі та зросту цивілізації. За того, власне, часу туди приходить якийсь нарід, що уже уживав мідь.

Винаходи, пороблені професором Петре і иньшими недавніми дослідниками, кинули тепер дивне світло на жите і роботу того народу геть взад майже до того часу, так обрахованого. Переконають ся, що ті рештки, стародавність котрих починаєть ся принаймні від шість тисяч літ сперед Христа, знайдені в передісторичних цвинтарах та руїнах міст (головно глиняне начіне) можуть бути просліджені в продовжній послідованості, котра показує удосконалене штуки та уліпшене умов житя.

(Далі буде).

Евген Єлачич

КОЛИСКА НАРОДІВ.

(Докінчене)

Хочу тільки згадати ще цікаву пробу пояснити розширені майже в усіх народів оповідання та казки про смоків і зміїв також як слід життя людського на далекій півночі. Справді хиба не дивно, що в усіх народів, особливо індоевропейських, гадюка є символом лиха, коли на правду се сотворіне досить нешкідливе. В наших краях живе лиш одна їдовита гадюка, але в ній нема нічого такого, що хоч троха відповідало б тим потворам і смокам, про які говорить ся в казках.

Найбільші, живучі тепер гадюки — боа, зовсім нешкідливі і їх декуди держать як сьвійських звірів. Найїдовитіші гадюки — гиндуський окулярник та американська тарахкавка для людини геть менше небезпечні, як хижі звірі. А тим часом у казках говорить ся про многоголових зміїв-людоджерів, тощо. І в Ведах маємо багато згадок про страшних величезних зміїв, які все являють ся заступниками зла. Навіть бог Врітра (те саме що Вала і Піпру, порів. лат. *viperā*) часто зветь ся Агі, себто змії. У Ведах говорить ся виразно, що лукавий Вала, захопивши сонце і заховавши його в підземну твердиню, приставив страшних зміїв, щоб стерегли його. І се найпростіше пояснити полярною гіпотезою. Коли сонце зайшло за обрій і не підіймаєть ся над ним, коли стає полярна ніч, так се Вала, бог птьми захопив сонце і заховав у підземну твердиню. І саме в час починає над бігуном світити та вигравати чудова полярна заграва, якої доси не було видко. Ся заграва все є в ненастаннім, блискавичнім русі.

Ось як описує сю появу людина XX. віку і при тім не поет, а дослідник природи, Фрітйоф Нансен: „Та ось північне світло вкриває своїм сріблястим блиском усе небо. Швидко сріблястий відтінок переходить у жовту, зелену і червону барву. Світло, раз у раз змінюючи ся, не маючи спокою, то розливаєть ся широким поясом, то знов стягаєть ся, на те тільки, аби знов розкинути ся по небу кількома окремими розбіжними поясами засліпляючої білої барви. І все те оточене хвилястим та гискравим промі-

ням. І на раз усей той дивоглядний образ щезає. По хвилі світло з'являєть ся знов у подоби́ні огняних язиків на самім зеніті, а від обр'я їм на зустріч тягнеть ся срібне проміне. І се тягнеть ся доти, доки не розтопить ся, не розпливеть ся в місячнім світлі. Почуваєш, немов би над тобою пролетіло зітхане якогось великого духа. Та ось полярне світло знов закрутило ся на подобину огняної гадюки посеред усього неба, а її хвіст кінчить ся лише на височині 10 ступнів висче обр'я на півночі. Відси блискуча течія повернула на схід, розкидаючи ся кількома широкими пасами, і на раз знов змінила напрям і зігнула ся дугою. І знов поверт, заграва повернула ся до заходу, склубила ся в кулю, а з неї кількома галузями знов розкинула ся по уьому небу“.

XI.

Людина XX. віку не знаходить інших слів до опису полярного світла, як „огняні язики, огняна гадюка, огняний хвіст“ і т. и. Чиж диво, що давні люди описували те саме явище, що з'являєть ся по зануреню сонця, як огняну гадюку, що стереже полонене сонце? Ясно також, що ті гадюки для них мусіли бути виплодом лиха, союзниками лукавого бога Вала. Колиж Індра побіджає Вала, то руйнує також його підземні твердині і вбиває гадюк, щоб визволити сонце.

В Авесті говорить ся також що страшні змії, мороз і сніг, себто знов таки зима й ніч погубили край Агурамазди. І майже у кожного європейського народу знаходимо в переказах багато подібного до перемоги Індри над Валом та його гадюками. Боги або люди-герої, заступники добра, поборюють страшних зміїв, драконів, гидр і увільняють якусь добру душу з неволі. Чи сей постійний звязок уявленої змії з ідеєю лиха і птьми не є також пережитком часу життя людей на далекій півночі, коли вони довгими полярними ночами придивлялися до блискотаня північного світла?

(Кінець)

Іван Раківський

ПСИХОЛОГІЯ.

НАРИС НАУКИ ПРО ЛЮДСЬКУ ДУШУ.

(Продовжене).

Як громада складається з людей, так і людина складається з комірок: людське тіло — се громада комірок! Кожна така комірка живе до певної міри своїм питомим життям: кожна комірка відживлюється, віддихає, травить поживу і перемінює її у свою питому матерію, виділює непотрібні субстанції, а в кінці росте і множить ся розділюючись на дві половинки, з яких кожна стає осібною коміркою. Крім того сповняє ще кожна комірка свої питомі, окремішні чинності. Як в добре уладженій громаді громадянська робота розділюється на окремі гуртки людей, так і в людському тілі різні гуртки комірок сповняють окремішні чинності: комірки, з яких утворений живлячий провід, травлять поживу; ті, з яких утворена кров, разносять поживу і кисень в цілім тілі; комірки нирок виділюють шкідливі плинні субстанції, ще інші займають ся іншими чинностями... а комірки, з яких утворений нервняний уклад, виконують духові чинності. Згадані нервняні комірки відзначаються питомим виглядом: звичайно вони розгалужені, зірчасті, при чім звичайно одно розгалуженє видовжується у тоненьку а довгу ниточку звану нервняним волокном. Коли ми вже запізнали ся з нервняними комірками, що власне утворюють нервняний уклад, можемо приглянути ся ближче головним частинам тогож укладу.

Головною складовою частиною нервняного укладу є **мізок**. Уложений він в лобині, тій просторій коробці, утвореній кістками горішньої частини нашої голови. Мізок складається знов з трьох частин: головна маса мозку, яка впадає нам зараз в очи, коли на мозок дивимо ся з гори, се мізок головний, під ним і в нім по самій середині лежить так званий середній мізок а ззаду, в долі, уміщений, майже зовсім відокремлений, міжджок. Поверхня головного мозку немов поморщена: на поверхні видно повно рівців та рівчиків, які утворюють поміж собою численні рубці або звої. Найбільший рівець переходить поздовж цілого головного мозку та розділює його майже зовсім на дві рівні полови-

ни: праву і ліву половину мозку; сей рівець звать "повздовжним"; майже з самої середини того повздовжною рівця переходить в діл, звертаючись трохи до переду, глибокий поперечний рів званий "Роляндовим ровом", а поза ним і майже до нього рівнобіжно переходить з долу до гори "Сільвіїв рів". Після, тих ровів ми можемо розпізнатись на поверхні мозку ось як: цілу частину поверхні мозку аж до Роляндового рівця називаємо "чоловим платом", поверхню поміж Роляндовим ровом а Сільвієвим — "платом тіменним", а цілу поверхню мозку від Сільвія взад звемо "платом потиличним". Коли головний мізок розріжемо, зараз зауважимо, що його середина майже сніжно-біла, а поверхня сіра; ся зверхна сіра верства зветь ся сірою субстанцією, або сірою корою головного мізку. Дуже побільшуючими приладами (мікрскопами) можна доглянути, що сіра кора голоного мозку утворена власне з згаданих нервняних комірок, а біла середина його з волоконців, які виходять з згаданих комірок. Згадані волоконця не поплутані без ладу між собою; противно, вони переходять загальом дуже до ряду. І так одні волоконця переходять з однієї половини мозку до другої так, що відповідаючі собі місця обох половин головного мозку стоять з собою в тіснім звязку; ті волоконця називаємо **комунікаційними**; другі волоконця переходять до інших місць тієї самої половини головного мозку, вони злучують з собою невідповідаючі отже різнородні місця правої і лівої половини головного мозку, і тому звемо їх комбінаційними; треті волоконця переходять до хребетного стрижка, їх називаємо проєкційними. В наслідок такого переходу волоконців кожне місце сірої кори головного мозку стоїть у тіснім звязку з відповідними місцями другої половини головного мозку, а також з іншими місцями тієїж самої половини головного мозку, а, вкінці, з хребетним стрижком. Се дуже важно згадати собі для дальшого зрозуміння чинностей мозку.

(Далі буде).

Джордж А. Корниш.

ПОЧАТКИ ХЕМІЇ.

ГОЛОВА I.

Горіне субстанції в повітря.

"Та підстава (субстанція), котра злучуєть ся з металами підчас перепаленя (кальцінації), котра збільшує їхню вагу, котра зводить їх до стану кальціїв, є не що иньшого, як найчистіша і найздоровша частина повітря; отже, коли те повітря так змішане в згораню з металами знов стає свобідним, воно виходить геть дуже придатним до диханя і є більше здібним, ніж атмосферичне повітря, підтримувати запаленє та горінє тіл".

Антуан Лорен Лявуазьє, 1775 р.

1. Ранішні дослідження горіня. — Поміж всілякими відмінами, які повстають у субстанціях, декотрі звернули на себе увагу уважних дослідачів від давнього часу. Рослини побирають земні матеріяли з ґрунту і обертають їх на субстанцію своєї тканини; животины їдять рослинні тканини і обертають їх на своє тіло та кістки; і рослины і животини вмйрають, а матеріяли їхніх тіл розпадають ся і, здаєть ся, переходять у ніщо. Коли спалити вугіле, алкоголь або сірку, від вугіля лишаєть ся тільки дуже мало матеріялу, яко попіл, а алкоголь та сірка цілковито щезають; метали, положені в непокрите начіне та дуже распечені, гублять свій блиск і обертають ся у субстанції виразно ріжні виглядом і власнощами від того, якими ті метали були пепереду. З початку мало робили заходів дослідити відміни в рослинах та животинах, але процеси горіня та распеченя металів захоплювали головну увагу дослідачів за ранішньої доби хемічних дослідів; і можна сказати, що від 150 років, від середини сімнадцятого столітя до кінця вісімнадцятого столітя, досліджене горіня було головною річею науки.

Отже нагріване субстанцій, чито кальціноване, як його звали первістні хеміки, котре творило головну науку за дитиньства хемії, може бути належитим початком сієї науки і тепер.

2. Горіне субстанцій у повітря. — Відміни доконані грінем дійсно досить вражаючі, щоб не звернути на себе уваги та викликати в ученю здивованя. Кавалок дерева або земляного вугіля положено в огонь; ступнево він стає червоно-гарячим; зявляєть ся полумінь червоно-бріліянтової та жовто-гарячої барви, а дим

виходить геть.; Дерево, чи там вугіле, зменьшуєть ся що до обійму, і, нарешті, нічого не лишаєть ся, тільки невелика кількість попереднього матеріялу, але і те цілковито инакшого характеру, як було те дерево, чи вугіле. Вражаюче противенство тепер лежить між деревом та вугілем, а тим сивим землястим попілом, що розпадаєть ся на порошок, як до него доторкнутись. Не дивно, що такі дивовижні відміни примушували звертаті на себе увагу ранішніх хеміків. Деревляне вугіле, коли распечене, також жаріє і горить з невеликим видаванем полуміні. Такі пліны, як нафта, терпентина та алкоголь, з гораючи, палахкотять, але в противенство до дерева та вугіля, по них не лишаєть ся і сліду попілу. Але повільне набиране на шкелку саджі свідчить, однак, що коли нафта згорає, тоді витворюють ся иньші субстанції. Знов, усі бачили натуральний або штучний газ, що горить в печах або світить ся у лампах. В декотрих випадках горіня виявляєть ся, що поруч попілу, витворюють ся ще й иньші субстанції. Коли дерево або вугіле згорає у печі, тоді коміном виходить дим, саджа набираєть ся у рурах, і, коли палять вугілем, часом видобуваєть ся і троючий газ. Коли горить деревляне вугіле, від него не повстає саджа і не лишаєть ся багато вугіля, але фактом є, що коли засунути юшки в комені, тоді хутко погрюють ся чадом присутні в кімнаті особи, а се і є певним доказом, що один або кілька труючих газів стали витворені горінем. Попередні, і багато подібних проб та дослідів допровадили хеміків до загального висновку, що коли субстанції горять, так вони щезають, витворюючи иньші субстанції, котрі або позістають на місці горіня, або забирають ся геть в повітря, яко газ або дим. В багатьох випадках, як і у випадках з усіма передше згаданими субстанціями, горіню товаришуть горяч, світло і також згуста полумінь.

(Далі буде).

Увага від Редакції. З браку місця "Початки Біології" підуть до слідуячого числа.

Н. А. Рубакин.

КАМЕНІ ЩО ПАДАЮТЬ З НЕБА.

з московської переклав В. Б.

(Продовжене).

(Продовжене.)

Коли той подорожний був ученим, так він починав те каміне оглядати і довідувався, що воно не земного, але небесного походження, — себто, иньшими словами, колись упало там з неба. Але коли і як, — хто знає?

Приблизно перед 130 роками від тепер, жив один знакомий вчений на імя Палас. Був він людиною дуже вченою, з роду Німцем, а родився у Берліні. Від малку він цікавився науками, а особливо любив природознавство. А досліджував він натуру не після книжок і не після чїїхсь оповідань, бо найкраще усе самому побачити та роздивитись. А на се треба самому обїхати всілякі країни, пожити в нетрах природи, добре до неї вдивитись і пошукати там щось нового. І тому Палас багато за свого життя подорожував та багато бачив і позаписував. Незабаром слава про його вченість розійшлася по сьвіту. Дійшла вона і до Московщини. Тоді там панувала цариця Катерина II. Хоч і роспустна, але вона була в деякім напрямку розумна та вчена, геть вченіща та розумніща від багатьох решти московських царів та цариць. Катерина II покликала того вченого Німця Паласа до себе на службу і дала йому посаду в Петербурзі, в Академії Наук. Дала йому і грошей, на подорожі та досліди. Палас багато подорожував по Кавказу та Сибіру. Під час тих подорожів він зібрав багато всіляких цікавин: мінералів, рослин та животин.. Усе те було привезене до Петербургу і поставлене в Кунсткамері, себто, у тамошній Музей Академії Наук. Усе те там і доси лежить.

Отже, той самий Палас знайшов у Сибіру величезний камінь. Той камінь був дивовижної форми, чорний, суцільний. Він важив тоді поверх 1680 фунтів. Його знайшли в Єнісейській губернії, далеко від міста Красноярська. Від того міста до Петербургу поверх 2700 англійських миль. Показали той камінь місцеві мешканці в 1749 році. Вони сказали Паласови, що той камінь упав з неба. Палас дуже зрадив тому знаходови. До того часу ще ніхто не знав про такі величезні каміні, упавші з неба. Невдовзі потім той камінь був перевезений до Петербургу. Він лежить там і тепер у Музею Академії Наук. Він кілька разів більше від

людської голови. Колись він був ще більшим, але частина його є у Парижу в музею. Кавальчик того каменю Палас післав про дослід до Глядні. Той, оглянувши той кавалок, признав, що Паласів камінь був дійсно небесного походження, — таких каменів в покладах землі ніде не здибали.

Багато разів надобували в пустелях такі каміні, попадавші з неба. Вони усе падають, рік у рік. Люди знають тільки про небагато таких випадків. А в дійсності їх трапляється дуже багато. Нема такої країни, в котрій би вони не падали.

Залізна іржа на снізі в зимних країнах.

Був навіть такий випадок, що рештки метеорита були знайдені на снізі на далекому північному острові Шпіцбергені. Один вчений Швед, на імя Норденшильд, подорожував у кораблі по Пів. Ледовому Океану. Той корабель заплив геть далеко від сьвіта у ледовату країну, вкрити снігами. І раз Норденшильд побачив в однім місці, що сніг там був наче рудявої барви, наче його присіла залізна іржа. Норденшильд зараз здогадався, що то не-аби-що. Він набрав того забрудженого снігу і растопив його у шклянці, і тоді там осів якийсь рудявий намул. Норденшильд дослідив далі, що той намул був рештками каменю, упавшого з неба.

Отже, бачимо, що метеорити падають навіть і в зимних країнах, на Ледоватім Океані.

Чи можуть каміні горіти.

Але ось що дивного: декотрі каміні, падаючи з неба, розпадають ся наче на дрібний порошок. Часом на такий дрібний, що годі доглянути його звичайним оком.

Той порошок, се собі **перепал**. Такий перепал завжди зявляється на распеченім залізі; се можна також бачити у кожній ліярні. Перепал можна зараз распізнати після його вигляду. На поверхні растопленого заліза, зявляється щось подібне до кори; від такого заліза завжди летять гискри. Вони холоднуть у повітря і з них стає той перепал, себто луска з тих гискор.

(Далі буде).

С. К. Кушелівський.

ПІДВАЛИНИ ХЛІБОРОБСТВА.

(Продовжене).

Також, тому що хтось міг би сподіватись від похрещення не мішанини, але нової комбінації особливих прикмет, мусимо знати, що нам годі сподіватись одержати рослину середнього зросту від похрещення високої рослини з низенькою. Також годі сподіватись одержати коняку середнього зросту від похрещення великої з малою. Швидче ми годні одержати животину з незграбними та непропорціональними формами. Згуста можна бачити коней, що мають тулуб борзого гатунку, а ноги або голову тягарової коняки. Багато незграбних коней будуть наслідком невдалих спроб одержати дорогою похрещення гатунок коней середнього типу.

В тих випадках, коли пожаданим є одержати новий тип або нову расу, тоді доводить ся похрещувати неоднакові типи або відмінні раси. Але в тих випадках треба знати, що більшу частину одержаних мішанин треба буде геть відкинути, яко нездалих, себто офірувати переважаючу більшість нездалих похрестів за про одержане небагатьох примірників дійсно уліпшеної раси, часом тільки одно або двоє з великого гурту. Господарь незнавець на худобі або конях повинен вибрати собі якусь одну расу животин і плекати тільки її. Се тичить ся також і до рослин.

Похрести часом бувають добрі у першій поколінню, тому що в тім поколінню виявляють ся пануючі особливі прикмети. Примиром, Мендель довідав ся, що похрестивши горох, що видає стебло на один лікоть довжини з горохом, що видає стебло шість лікот довжини, він одержав у слідуєчій поколінню похрест з стеблиною довгою від 6 до 7½ лікот., себто довшою від найдовшого з похрещених примірників. Але у дальшій після того поколінню зявляеть ся на дослідача зневіра, бо куці стебла знов зявляють ся. І се стверджує загально приймлений звичай не вживати напіврасових животин до расплоду, не вважаючи на те, якіб вони красні не були на взір.

Розділи в расплодженю рас та гатунків.

Порядок уліпшення гатунків рослин та рас

животин ділить ся на три класи .

1) Побільшене числа ріжноманітнощів .

2) Вибір найбільше бажаних примірників до расплодження.

3) Випробоване здібнощів вибраних примірників, що до расплодження ними бажаних гатунків та рас.

20. Побільшене числа ріжноманітнощів осягають дорогою всіляких відмін в оточеннях, до котрих належуть відміни поживи, догляду та підсоня. Ріжноманітнощі дуже побільшують ся дорогою спохрещення. Одначе, побільшене числа ріжноманітнощів повинні робити ті, котрі тільки тим і цікавлять ся, щоб осягнути нові гатунки та раси; але звичайним господарям — рільникам не виплатить ся до того братись, тим більше, що вони мають до вибираня незлічимі ріжноманітнощі з тих, що уже існують.

21. Вибір пожаданих примірників до расплоду — се найголовніша частина у порядку уліпшення гатунків та рас. У вибираню примірників до расплодження треба звернути головну увагу на користь витвору. Приміром, дійсна вартість курей цінуєть ся здібнощами несеня, себто кількощами яйок які вони знесуть протягом сезону, а не їхньою поставою або їхнем пірем. Корову повинно цінувати, що-до кількощів набілу, що вона дає, а не після самої постави, хоч і з надвірного боку можна часом вгадати дійність коров. У кукурудзах треба знати кількощі зубців, а не форму зерна. Щоб підтримати якість рослин та раси животин, треба усе вважати на добре вибране примірників до расплоду. Без уважного вибору тих примірників, пересічний рівень якості рослин та раси животин не тільки не зможе підіймитись догори, але неминучо спаде геть надолину.

Американські знавці хліборобства (агрономи) годять ся, що більшість ростин в тій країні осягла досить великої кількості ріжноманітнощів і що час уже звернути увагу на кількість витвору та більше вирівнане і одностальність. Сей погляд однаково можна ужити дотично худоби і коней.

(Далі буде).

М. Мігайчук.

Жертва Мійського Блеску.

(Продовжене).

ДІЯ ІІІ.

Сцена. Кімната в міському домі, по середині кімнати стіл. Анна, наймичка, припрятуює в кімнаті.

Василь (зібраний гарно, входить). А ти сама дома, Анно?

Анна. Сама, прошу пана. Бо паня пішли до театру.

Василь. До театру?... а коли?

Анна. Сьогодні, нинька паня пішли, прошу, до театру.

Василь. Я знаю, що сьогодні, але в котрій годині?

Анна. Я не знаю, бо я, прошу, на годинник не дивила ся. Гонисти год, прошу, що не дивила ся.

Василь. Але, чи давно вже?

Анна. Прошу пана що,-чи давно? Но, ні не давно; зараз таки, як Джов приїхав.

Василь. Хто приїхав?

Анна. Прошу ексюз мі! Паня казали мені тримати язик за зубами. А я не годна, бо він все лізе наперед.

Василь. Ага?, Но, но, некажи, а давай що випити, бо я голоден, як пес, а голову аж лупає. (Скидає фрак і капелюх.)

Анна. Прошу пана, дати води панови?

Василь. Не води, а дай щось випити! (Сідає виймає папері з кишені і читає потихо; лапає ся за голову і думає).

Анна. Хотуть пити, а води не хочуть?

Василь (зривається з крісла). Я йду на реставрант; а як паня прийде, скажи, що нехай зажде мене на вечери, бо я хочу знею бачитись.

Анна. То пан не хочуть пити, а йдуть на реставрант? (Чується дзвінок в дверях.)

Василь. Подиви ся хто то. (Анна йде до дверей.) Коли ті люди що за грішми, то кажи, що я не дома, а поїхав до Саскатуну.

Анна. Казати прошу, що пан поїхали до Саскатуну?

Василь. Кажи, кажи! (Стає при бік щоби не видно з дверей. Анна втворює двері. В дверях Петро і Марійка.)

Анна. Пан поїхали до Саскатуну, прошу.

Петро. А пані Стахова дома?

Анна. Паня Стахова до театру пішли, а мені

казали язик тримати за зубами.

Петро. А коли пан Стахів вернуть ся з Саскатуну?

Анна. Прошу я зараз їх запитаю, коли вони вернуть ся з Саскатуну, бо вони мені сего не сказали. (Обертається) Прошу, пана, коли ви вернетесь з Саскатуну?

Василь. А то ти, Петри? Прошу до середини. А з тобою і Марійка. Як ся маєте? (Витають ся. Анна виходить.)

Петро. Все гаразд, дякуємо. От приїхали до вас в-гості.

Василь. А Марійка також з тобою. А мама тебе пустили з Петром?

Марійка. Мама лишились дома з дитиною, а нас випровадили, бо я хотіла дуже подивитись як ви жиєте в місті; бо і ми вже в місті живемо.

Василь. Дитина? Чія дитина?

Марійка. Наша.

Петро. Та ти не знаєш; ми пожинились зараз, як ви забрали ся. Ми вже два роки живемо в містечку, а два жили на фармі.

Василь. О, є. Мені розповідали люди; але бач я забув за всіх і вся. Маю свої клопоти, бігаю, як коло ріки, де люди топлять ся.

Марійка. Ви маєте клопоти в місті? А я думала, що в місті так добре, що лиш жий. Але ви подали ся гет, змарніли. (Анна входить бере від Марійки парасолю, дає її крісло, а від Петра бере капелюх.)

Василь. Сідайте та розкажуйте все. Мені аж лекше стало. Мені здається, що я на своїй фармі; отсе звами подибав ся. Ох, Боже, як там гарно було! Але мое щастє пропало.

Петро. О, в нас тепер гарно. Колію побудували; на твоїй фармі тепер місто. Там де твоя оборя була, там тепер пишається наш український елевейтор. А я перебудував твою хату; зробив з неї палату. А ті сосонки, що ти посадив вирости, такі гарні стоять по при хідник. Я поробив льоти з твоєї фарми, бо там тепер вже містечко; не яке будь: є млин, пять шторів, банок, маємо народний дім, гарну школу, церкву, все, все, що лише треба.

Марійка. Але "мувінг-пикчерс" ще нема. Яке то було файне представленє, що ми тепер бачили!

Потро. Чекай не розкажуй їм про мувінг-пikчeрc, бо вони се все бачуть, вониж у місті.

Василь. Чи ж правда, що на моїй фармі, чи то радше на твоїй, бо ти її купив, тепер стація?

Петро. Так, є, але я і для тебе лишив чотири акри, як бись хотів там замешкати. Я тобі їх дам даром, бо я на твоїй фармі заробив тисячі. А в нас тепер гарно жити. Люди стали багатші, більше розумнішими, стали свідомими; Своє шанують, а чужі люди забрали ся з заздности, що нашим так повело ся. — А що ви тут?

Василь. Не питай, в нас пекло! — Росповідай мені про той рай, про фарми, про жите ваше, бо ми тут не жиємо. Ми чепуремо ся, чванимо ся. Все гарне, освічене по верха, але в середині в нас бруд, гріхи, злоба, трагедія за трагедією; тут хаос, жите бурливе, борба за борбою. Ой, Петре, Петре! Як згадаю про колишнє жите на фармі, то здаєть ся мені, що то сон, що ми десь були в раю. Як же ви заїхали до міста? Як мене відпитали?

Петро. Та я писав все до тебе, але ти не відписував.

Василь. Немав часу, все в погоню.

Петро. Ми були тут в місті часто, але не йшлим, бо здибали були Джова, а він казав, що ви вже погорділи нами і не хочете признавати ся до своїх людей. Отже я все вас минав. Але сего року чую, що тебе арештували вже два рази за якісь там шахрайства; і тепер люди кажуть, що тебе Джов возьме до криміналу.

Марійка. Ой, як то страшно в арешті! Я бачила на мувінг-пikчурс. (Чути дзвінок в дверях.)

Анна (в дверях). Прошу, пан поїхали до Саскатуну.

Никола. Що!? До Саскатуну!? А моїх пять сот де, що мали бути учора, га? (Входить і ставить ся до Василя.) Брехуне! Де мої гроші? Шахраю! Хруню! Іване, а ви що кажете, га?

Іван (до Василя). Кацапе, Шахраю! Де мої гроші, злодію?!

Василь. Чекайте, ходім до офісу.

Никола. До офісу, злодію? До корту з тобою, не до офісу!

Василь. Ти, Петре, зачікай. Я вернусь, знаєш мушу...

Іван (до Василя). Де гроші, злодію?!

Василь. Тихо, чекайте, яось то буде (виходить).

Петро (дивить ся на Марійку, а Марійка на него). Ходи, Марійко, підем.

Анна (співає).

Іде Билий улицею, Ені тратоваром.

Здибали ся на конорі, гайда собі разом.

Ой, ти моя, мила Ені, де бим собі сіли.

Що бисьмо вже без дозору, гам і айс-крім їли.

Ой сядем у ситі парку, будем лайкувати.

Кококолі наберемо, будем запивати.

Настя (входить гарно зібрана, за нею Джов несе пакунок і кладе на стіл). А не було дома пана?

Анна. Були прошу, але поїхали до Саскатуну.

Настя. Чого до Саскатуно, як на довго?

Анна. Я питала, прошу, а пан не казали, бо їм перебили.

Джов. Дем фул, нати, чого до Саскатуно.

Настя. Він сими часами ходить неначе божевільний.

Джов. Ту мач ді бетер. Я з вами оженю ся, як дем фул умре.

Настя. Ні... Джов. Ти його зрадив, ти від него все забрав, протратив, і еще хочеш мене від него відобрати. О... ні, я тебе немаю ні за що, але мушу, бо в него грошей нема.

Джов. Я не винен, що він такий дем фул, що через него бизнес попсував ся.

Настя. Ні, ти стратив, що було.

Джов. Се був мій плян збути ся його, бо він думав, що він розумний чоловік, він був щирий, працюовитий, а я таких не люблю; і тепер показав тобі, що твій чоловік дем фул! Ось я інакше, я для тебе відповідний, — чи ні? Нелий, Нелий май, Нелий! (Настя відступаєть ся від него).

Василь (входить. Настя утворює скриньку і дивить ся на сукню): Гало Джов, вел гов'з бизнес, Гуд шов? (Джов ігнорує його. Василь витягає фляшку, сідає в капелюсі коло стола, і пе з фляшки.)

Джов. Гов! донт гет крийзі, фул!... Ені! гив гим е глес.

Анна (дає порційку і дивить ся на сукню).

Василь. Дай ще одну для того джентельмена. (Анна все дивить ся на сукню; поступаєть на перед, а очі все на сукні. Ударяєть в стіну, о-памятуєть; дає другу порційку.)

Василь. Сідайте, пане Смідт. Радше випемо собі на здоровле, бо завтра вже будемо за ґратами. (Подає лист Джовови. Джов утворює і находить полкикане до суду.) Не журіть ся, і я таке маю, обидва йдемо. Лише те, що ви пане Смідт, свідок, а я виновний... Але, коли буде треба, то я і на вас досвідчу.

(Далі буде).

Хата у воді.

(Продовжене.)

ГОЛОВА II.

БІЙ У СТАВКУ.

Під час сніданку, коли в ранішній прохолоді, поки легенька мрака стелилась понад потоком, а тепло ватри було приемним, Бой проголосив про свій знахід. Джейб не зробив жадного запиту, бо цікавлене не є у звичаю лісників; але його мовчанка була повна запиту. Маючи рот напів-повний смаженим пстругом та кукурудзяним хлібом, Бой зауважив:

"Той згук, що ми вчора чули, Джейбе, не походив від вітролому".

"Ага?" замуркотів лісник, швидче недбайливо, без виявлення більшого зацікавлення, щоб Бой не відмовився розповісти своєї таємниці. Він потяг до себе другу рожеву частину з пструга, і видно було, що захопився ним дуже. Потім лісник знов почав балакати, бо він надумався, що його повага була ушкоджена в певнім напрямку.

"Звичайно", промовив він глузливо: "То не був вітролом. Я тільки сказав так, щоб не допустити до запитів, коли я був сплячий. Я знав добре, що то був бібр".

"Еге, Джейбе, то були бобри", захопив Бой: "Я знайшов великий бобровий ставок, саме горі потоком; ставок і дві бобрячі хати на ній. Я знайшов його, — отже, я уважаю його моїм, і тому не має бути жадних ловів на тім ставку. Ті бобри мої, Джейбе; кожен один, і вони не мають бути ловлені або стріляні!".

"Я не знаю, як задалеко ваш загад буде уважаний яко право", сказав сухо Джейб, перекладаючи тоненький кавальчик солонини з сковороди на свою бляшану тарелю: "Але, що ти четься мене, я годжусь на те. Я певний, що хлопці з табору сеї зими будуть теж шанувати вашу заяву, як я скажу, що бобрячий ставок, належить тільки до вас".

"Хай буде благословенне ваше старе серце, Джейбе!" сказав Бой: "Сього власне я від вас і сподівався. Але я певний, що тут навколо є геть більше бобрячих ставків, котрі дадуть поживу пащам ваших смертоносних капканів!".

"Еге," згодився Джейб, встаючи, щоб обтруситись: "Я зазначив троє найбільших ставків учора, коли я кружляв на захід від нашого

табору. Я того переконання, що ми можемо відступити вам ті шістьнадцять, чи двадцять бобрів у "Боївім ставку".

Бой зрадив, відчуваючи той гонор зроблений йому прозванем ставка його імям, і зачервонів, що зробило його рожеві лиця ще дужче червоними. Він знав, що та назва позістане і нарешті дістанеться на мапи, бо лісники такий нарід, що дуже тримаються переказів і не можуть бути зведені з їхньої дороги.

"Дякую вам, Джейбе", сказав попростому Бой: "Але як ви знаєте, що у моїм ставку є шістьнадцять або двадцять бобрів?"

"Ви сказали, що там є дві хати", відповів лісник: "Отже, ми завжди рахуємо від вісім до десяти бобрів на одну хату; себто там має бути пара старих і троє або четверо, що мають по року, яких ще старі не вигнали на їхню власну господарку і троє або четверо весняних. Бобри добрі батьки, і родина тримається при покупі так довго, як довго молодші того потрібують... Тепер я іду. Побачу вас тут вполудне при їді, і, підіймивши свою сокиру, Джейб вдався в полудневім напрямку від їхнього табору, щоб оглянути одну долину, яку він учора зауважив.

Полишений сам, Бой швиденько поробив порядки у таборі, позгортав ліжники, помив начине та згасив огонь. Потім, взявши свого маленького кіса-вінчестера, котрого він завжди носив з собою, — хоч він ніколи не вживав його на щось більшого, як пляшка або бляшанка, — пішов знов тією самою дорогою, що і минувшої ночі, горі потоком до бобрячого ставка.

Знаючи, що бобри більшість своїх робіт, або, принаймні, надвідних робіт виконують уночі, Бой мав малу надію побачити їх у-день. Та всеж він підійшов до греблі крадькома; се закрадане стало у Боя в лісі звичкою, котра показувала йому мешканців ліса, в той час, коли людям роблячим гук та галас ліс здається мертвим. Його досліджене нетрів навчило його добре однієї річі, а власне, що звірина не завжди робить те, чого від неї сподіюються, а навпаки, здається згуста чинить всупереч натуралістам.

(Далі буде).

Др. Іван Куровець.

РАДИ ПРО ЗДОРОВ'Я.

(Продовжене).

У рослин відбуває ся переміна матерії инакше; рослини є підтримачами життя животин на землі. Звірята беруть поживу з рослин; рослини є джерелом енергії, яку видають з себе животини. Рослини не можуть творити свого тіла з простих тіл без тепла і соняшного світла; сонце є джерелом життя на землі. Між рослинним а звіринним світом є тісний звязок, а ділає в тім ціла природа. Вугля в природі є великі маси в покладах камінного вугля, графіту; однак живі істоти, — як рослини, — його в тій формі до свого устрою не можуть допровадити. Єдиним джерелом і то найважнішим, з відки рослини вуголь побирають, се вуглевий квас, який є у повітрі. Рослини побирають вуголь з повітря за помочю соняшного світла і тепла та хлорофілю, а в сполуці з воднем та киснем творять крохмаль і цукор, котрі є дальшими матеріялами до творення білка; і, як цукор, крохмаль, білок, вуголь переходить до устрою звірят і тут служить до будови тіла.

Звірята віддихають скоро і багато і видихують багато вуглевого квасу, котрий йде у повітре, а звідтам до рослин. Квасню є у повітрі чотири п'ятих частин. Азоту — як амоняк — у повітрі дуже мало; решта його, як азотові соли (азотани) є в землі, з відки рослин беруть азот, який враз з цукром служить до будови ростиного білка. Рослинний білок є джерелом звірячого білка. В тілі звірят та людини розпадає ся білок на мочник, котрий з мочою дістає ся до землі, а тут під впливом бактерій мочник розкладає ся на амоняк; а сей дальше під впливом бактерій через окисає на азотовий квас, а той в землі входить в сполуки з металами і творять азотани і тоді вже стає поживою впрост для рослин. Отак кружляє вуголь та азот через рости до звірят, а від звірят до природи, а звідси знов до рослин.

Ціла природа співділає в кружляню первнів. Житє всього іства є в щільнім звязку з цілою природою. Вершком розвою живих істот буде людина. Її устрій є подібний до звірячого з найбільше розвиненою будовою тіла. Під впливом ділань природи дальший розвій відбуваєть ся за помочю зародових комірок. З розродчими комітками переходять ціхи родичів на на-

щадків, а з ново-набутих ціх в житю, котрі відбивають ся в розродчих комітках, переходять на дальші покоління. Людина відріжнюєть ся від усіх живих істот тим, що вони є залежними своїм житєм від кліматичних умовин, а людина єдина з усіх животин може управильнювати своє жите та його умовини через те, що зуміла уживаит вогню.

Уживанє вогню стало підставою високого розвою духа і цілої культури людини.

2. Про жите людини.

Серед живих істот, людина є найбільше розвиненим сотворінем. Людське тіло є устроєм, воно складене з богатюх частин, себто знарядів, котрі служать до певних житєвих цілей; тому їхня будова відповідно до призначеня ріжно збудована. Знаряди людського тіла, самі про себе не можуть жити. Окремі знаряди стоять в тісній сполуці зі собою, і всі разом, виконуючи кожний свою призначену ціль, удержують жите людини.

Людське тіло так само, як звіряче, збудоване з поєдинчих живих комірок, котрі повстають і складають ся з білковин, себто, з матерії засібної в азот, товщі, вуглеводні, ріжні соли, і води.

Усі ті складні людського тіла, за життя людини безупину перемінюють ся в тілі і перетворюють ся; якийсь час служать до істнованя, до будови і віднови тіла, а потім розпадають ся і, як не потрібні відпадки, виходять ріжними дорогами з людського тіла.

Знаряди людського тіла складені з дрібоньких комірок та тканин. Комірки розвивають ся, прибирають ріжний вид і складають ся в відповідні ткани до чинностей, які поєдинчі знаряди в житю виконують.

В людскім тілі, відбуває ся безупинна зміна матерії в поєдинчих комітках. Комірки множать ся через ділене і спричиняють зріст тіла і рослід людини. Се все жите людини. Усі житеві чинності людського тіла спричиняють те, що тіло само зуживає ся; тому, щоб удержати жите, треба безнастанні утрати тіла надолужити, а зужиті частини тіла і відпадки усунути з тіла.

(Далі буде).

ЗАМОРСЬКИЙ

ВІСТНИК

("The Trans-Oceanic Herald")

Научно-літературний ілюстрований двотижневник, метою котрого є помагати українським робітникам та рільникам в набуто научного знання та витвореню широкого сьвітогляду.

В бігу видань "Заморський Вістник" буде містити в собі слідуєчі науки: Мовознавство, Математику, Географію, Геологію, Астрономію, Фізику, Хемію, Біологію, Зоологію, Ботаніку, Історію, Історію культури, Антропологию, Гігієну, Хліборобство, Механіку, тощо аж до Фільозофії. Як також і красне письменство.

Виходить кожного 1-го та 15, кожного місяця.

В Канаді передплата на рік \$2.50, півріч. \$1.25 до Європи і Америки річно \$2.75, півріч. \$1.40.

Поодинокє число 15ц.

Zamorskyj Vistnyk

516 Queen St. W. TORONTO, ONT.

ЧОМУ ТРЕБА ЗНАТИ ГЕОГРАФІЮ?

Коли Ви не запізнані з "ГЕОГРАФІЄЮ", себто з наукою про опис поверхні землі, про суходоли, острови та моря, про всілякі підсоня в сьвіті, про розміщенє на землі рослин, звірят та людей, про державні межі, про міста та адміністративний поділ держав зокрема, про кількість людства в кожній державі, про стан гандлю, промисловости та хліборобства на сьвіті, отже коли Ви не запізнані з "ГЕОГРАФІЄЮ" так для Вас цілий сьвіт буде як у мішку. Ви навіть не годні будете пожиточно скористати з читаня часописів; а до історії та політики нема тоді чого й братись, коли не знає "ГЕОГРАФІЮ". Тому ми радимо Вам зараз замовити собі "ГЕОГРАФІЮ"

в українській мові, що коштує в твердій оправі лише 80 ц.

Замовленя посилати на адресу:

Ukrainska Knyharnia

516 Queen St. W. Toronto, Ont.

"НОВА ДОБА"

Часопись для українського працюючого народа. Виходить що тижня, у Відню. Кождий український робітник і фармер повинен собі її принумерувати.

Передплата на рік тільки 1 доляр.

Посилати передплату на адресу:

"NOVA DOBA"

WIEN, VII., BURGGASSE 2 (Hotel Hoeller).

Читайте старокраєву часопись!

"ВОЛЯ НАРОДА"

часопись для працюючого люду виходить що четверга. Передплата на рік 50 корон. Передплату можна висилати долями в реєстрованім листі, на адресу:

"Wolia Naroda"

Schulgasse 6.

Czernowitz, Bukowina.

ЯК СТАТИ ДІЙСНИМ МУЗИКОЮ?

Ви станете дійсним музикою, коли пічнете брати лекції музики у професора музики Міхаеля Анджела.

Він учить грати на скрипці, мандолині, корнеті, саксофоні, і всіляких иньших струняних та дутих інструментах.

Добрий учитель для дітей також.

Телефонуйте, або самі зголосіть ся особисто:

Prof. Michael Angelo

Alhambra Hall 450 Spadina Ave.

поблизу College St. Teleph. Col. 17.

ТРЕБА РОБІТНИКІВ.

Робота в фабриці. Платня від 42½ до 47½ цент. на годину. Мешканє 50 ц. на тиждень. Добра їда. Візьміть потяг до Niagara Falls а звідтам трамваем до Chippawa, Ont.

Компанія дає 4 години бонусу на тиждень.

North Company

Chippawa, Ont.

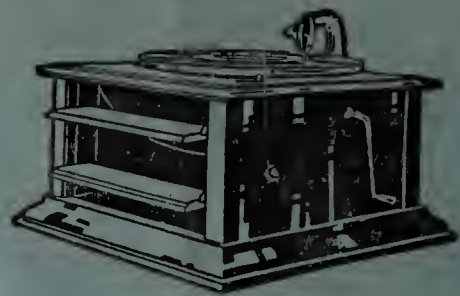
ПОТРІБНО РОБІТНИКІВ!

Велика фабрична компанія може дати сталу роботу багатьом робітникам з платнею від 45 до 56 ц. на годину.

Зголошуйтесь до:

American Cynamid Co. Niagara Falls, Ont.

ГРАМОФОНИ і РЕКОРДИ

Ціна такого грамофона \$37.50 тепер.

Українці! Постарайтесь мати в себе вдома музику, концерт або який будь-спів за допомогою грамофона. Грамофон передасть Вам найвірнійше всякі звуки музики, концерту і всякі співи та промови, яких лише в театрах можете почути. Грамофон зачарує Вас рідною піснею та музикою, яку радо будете слухати, забуваючи хоч на часок всяке горе та тугу за родиною. Грамофон з рекордами, робить велике вдоволене в родині, в товаристві, в гурті або і одній людині на самоті

Сей грамофон вибудований з твердого дерева, гарно викінчений і видає зовсім природний голос, співу, музики або яких небудь звуків. За одним накрученем спружини, грає кілька рекордів.

У нас можете дістати українські, російські і польські рекорди по \$1.00 штука і з міжкотрих подаємо тут лише де-які, як слідує:

Е 3304 Дайже Боже добрий час.
Не сам же я оженив ся.

Е 3254 Бандура.
Ой летіла орлиця.

Е 3354 Сотський.
Ой Джегуне.

Е 3305 Дивлюсь я на небо.
Стоїть явір над водою.

Е 3418 Зелененький барвіночку.
Спать мені не хочеть ся.

Е 1892 Ой, бре море.
Соловейко.

Е 2278 Ой піду я лугом.
Ой під вишенькою.

Е 316 Стоїть гора.
Ой ти дівчина.

Е 2832 Упав чумак.
Де ти бродиш.

Е 1210 Ой за гаєм, гаєм.
Дівча в сінях стояла.

Е 1212 Гоп мої Гричаники.
Сонце низенько.

Е 1213 Гандзю книш.
Гончий кавалер.

Е 1313 Дід Рудий.
Ой здорова чорноброва.

Е 6031 Верховинець.
Віють вітри.

Е 1143 Ой, схо-схохотай ся ворон.
Ой, під вишнею.

Е 1314 Ой, Дніпре, мій Дніпре.

Ой, щож душі загул "Ранная".

Е 1500 Тепер я — турок не козак.
Віє вітер буйний.

Е 434 Змарнів я.
Козаченько, куда йдеш.

Е 954 Родимий краю.
Рідна мова.

Е 951 Реве та стогне.
Ой, у поли керниченька.

Е 953 Віддала мене.
Люблю дивитись.

Е 2399 Пішов в тіятер.
Грицько мудрий.

Е 6038 Стоїть явір над водою.
Ой, ти дубе кучерявий.

Е 2275 Час до дому час.
Молодий козаче чого зажурив ся.

Е 2276 Засвистали козаченьки.
Ой гиля, гиля.

Е 2277 Де згода в сімействі.
Ой копав я керниченьку.

Е 2315 Вечерниці.
Гей чого хлопці.

Е 955 В гаю зеленім.
Крилець.

Е 6037 Ой, у поли жито.
Ой, йшов я вулицею раз, раз.

Е 3885 Від села до села.
Ой на горі терень.

Замовленя просимо слати на понижчу адресу:

UKRAINSKA KNYHARNIA

516 Queen St. W.

TORONTO, ONT., CAN.